

Görsel Tasarımın Kitap Kapaklarındaki Rolü: Çok Satan Kitap Kapaklarına İlişkin Bir İnceleme

The Role of Visual Design on Book Covers: A Review of Bestselling Book Covers

ÖZET

Kitaplar, basılı ve dijital medyada okuyucu ile bir araya gelen yayınlardır. İçeriklerinin yanı sıra, tasarımlarıyla da okuyucunun ilgisini çekmektedirler. Bu doğrultuda iyi bir tasarıma sahip olan kitaplar, pek çok kitap arasında dikkat çekici olabilmektedir. Kitap kapağı tasarımlarının etkili olması ve aynı zamanda içerikleri hakkında da okuyuculara bilgi vermesi beklenmektedir. Bu amaç doğrultusunda kitap kapağı tasarımları gerçekleştirilirken; tipografi, görsel ve renk gibi grafik öğelerin işlevsel ve yaratıcı bir biçimde kullanılması hedeflenmektedir.

Bu çalışmanın amacı; çok satan kitap kapaklarının görsel tasarım açısından nasıl olduğunu açığa çıkarmaktır. Araştırmanın çalışma evrenini; Türkiye’de 2023 yılı çok satan kitaplar oluşturmaktadır. Bu çalışmada, çok satan kitaplar görsel tasarım unsurları çerçevesinde incelenmiştir. Çalışma evreni içinden D&R çok satan “edebiyat/roman” kategorisinde olanlar ele alınmıştır. Çalışma kapsamında 636 kitap kapağı tasarımı örneklem olarak belirlenmiş ve çalışmada içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Çok satan kitapların kapak tasarımları, içerik analizi çerçevesinde hazırlanmış olan kategorilere göre (tipografi, görsel ve renk) incelenmiştir.

Anahtar Kelimeler: Görsel Tasarım, Kitap, Basılı Medya, Dijital Medya, Çok Satan Kitaplar

ABSTRACT

Books are publications that come together with the reader in print and digital media. In addition to their content, they also attract the attention of the reader with their designs. In this direction, books with a good design can be remarkable among many books. Book cover designs are expected to be effective and at the same time inform readers about their content. For this purpose, while designing book covers; it is aimed to use graphic elements such as typography, visual and color in a functional and creative way.

The aim of this study; is to reveal how bestselling book covers are in terms of visual design. The study universe of the research; 2023 best selling books in Turkey. In this study, best selling books were examined within the framework of visual design elements. Among the study universe, those in the D&R best selling "literature/novel" category were examined. In this direction, 636 book cover designs were determined as a sample within the scope of the study and the content analysis method was used in the study. Within the scope of the study, 636 book cover designs were determined as a sample and the content analysis method was used in the study. The cover designs of the best selling books were examined according to the categories (typography, visual and color) prepared within the framework of content analysis.

Keywords: Visual Design, Book, Print Media, Digital Media, Bestselling Books

GİRİŞ

Görsel tasarım bir ürünün etkili bir şekilde sunulabilmesini sağlamaktadır. Bir tasarım ürününün diğerleri arasında dikkat çekmesi beklenmektedir. Görsel tasarımı oluşturan grafik öğelerin doğru ve etkili bir biçimde kullanılmasıyla, tasarım ürünü hedef kitlenin ilgisini çekmeyi başarabilmelidir. Bu doğrultuda, tasarım gerçekleştirilirken, tipografi, görsel ve renk gibi görsel elemanların bilinçli ve yaratıcı bir biçimde kullanılmaları gerekmektedir.

Bir kitabın görsel tasarımının okuyucunun ilgisini çekmesi beklenirken, aynı zamanda işlevini de kaybetmemesi gerekmektedir. Kitabın kapak tasarımında görsel öğelerin yaratıcı bir biçimde kullanılmasının yanı sıra, kitap içeriği hakkında da bilgi vermesi beklenmektedir. Taşçıoğlu (2013: 85) bir tasarım ürünü olan kitap kapağını “kitabın açıldığı yer” olarak tanımlamaktadır. Bununla birlikte kapağı, kitabın ambalajı olarak görmektedir. Bu doğrultuda, kapak kitabı tanımlamaktadır ve kapağının açılmasına gerek kalmadan kitap kendini tanıtmalıdır.

Kitaplar okuyucular ile farklı mecralarda bir araya gelen yayınlardır. Okuyucuların tercihlerine göre basılı ya da dijital medyada yaygın bir şekilde kullanılabilirler. Sıklıkla basılı olarak okunan kitaplar, günümüzde teknolojinin gelişimiyle birlikte bilgisayar, tablet ve telefon gibi cihazlarla da dijital olarak okuyucu ile buluşabilmektedir.

Zehra Atabey¹

How to Cite This Article

Atabey, Z. (2023). “Görsel Tasarımın Kitap Kapaklarındaki Rolü: Çok Satan Kitap Kapaklarına İlişkin Bir İnceleme” International Social Sciences Studies Journal, (e-ISSN:2587-1587) Vol:9, Issue:111; pp:7094-7100. DOI: <http://dx.doi.org/10.29228/sss.69546>

Arrival: 18 April 2023
Published: 31 May 2023

Social Sciences Studies Journal is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial 4.0 International License.

¹ Dr. Öğr. Üyesi, Trakya Üniversitesi, Güzel Sanatlar Fakültesi, Grafik Tasarımı Bölümü, Edirne, Türkiye. ORCID: 0000-0003-2308-0819

BASILI VE DİJİTAL MEDYADA KİTAP

Gündelik hayatta sıklıkla karşılaştığımız bir kavram olarak medya, çağdaş yaşamın vazgeçilmez bir unsuru haline gelmiştir. Günümüzde pek çok kişi toplum ve hatta kendisiyle olan bağıni medya aracılığıyla kurmaktadır. Kişiler, kişisel ve sosyal olarak, eğlenmekten haber almaya kadar birçok gereksinimini karşılamak için medyadan yararlanmaktadır (Elden, 2009: 461). Türk Dil Kurumu Sözlüğüne göre medya “iletişim ortamı, iletişim araçları” olarak tanımlanmaktadır (<https://sozluk.gov.tr>, e.t.: 09.04.2023). Basılı ya da dijital olarak medya, birey veya topluluklarla iletişimin sağlanmasına olanak sunmaktadır. Aynı zamanda, medya aracılığıyla birey ve topluluklara bilgiler sunulabilmektedir.

Gutenberg’in on beşinci yüzyılda hareketli harf kalıplarını buluşundan beri kitaplar; yazar, sanatçı, ve tasarımcılar için bir çalışma alanı haline gelmiştir. O zamanlar basılı olarak üretilen kitaplar, dijital medyanın hayatımıza girmesiyle birlikte bu ortamda da yaygın olarak kullanılmaya başlamıştır. Basılı kitaplar; bilgisayar, tablet ve akıllı telefonlarda okunabilecek dijital versiyonlarını oluşturmuşlardır. Bununla birlikte günümüzde dijital medyanın yaygın olarak kullanılmasına rağmen, basılı kitap hala geniş kesimlerce kabul görmeye devam etmektedir (Heller, S. & Vienne, 2016: 8).

Baskı, kitap üretiminde yoğun bir şekilde kullanılan bir süreçtir. Baskı çeşitliliği tasarımcıya çalışmanın sonucunu ve baskı tirajını etkileyen bir esneklik sunar. Ancak, birçok çalışma için baskı maliyeti ve basılı ürün miktarı önem taşımaktadır. Bu nedenle her baskı yöntemi için sınırlayıcı bir takım özellikler bulunmaktadır. Bu yöntemler baskı hızı, basılan renk sayısı, kağıdın türü ve boyutu gibi unsurları etkileyebilmektedir (Ambrose& Harris, 2012a: 110). Basılı kitaplar pek çok sayfanın bir kenardan farklı ciltleme yöntemleri ile bir araya getirilmesi ve sayfaların korunması amacıyla bir kapağın arasına yerleştirilmesiyle oluşturulmaktadır (Ambrose& Harris, 2012b: 157).

Birçok tasarımcı için kitaplar, biçimlerinden çok amaçları ile tanımlanmaktadır. Bu nedenle kitap tasarımcıları tasarımlarını gerçekleştirirken, okuma deneyimini arttırmak için yazıları şekillendirmeyi, kurgulamayı, küratörlük yapmayı ve içeriğe kendi bakış açılarını eklemeyi hedeflemektedir (Twemlow, 2008: 104). Becer (2002: 240) nitelikli bir kitap tasarımındaki amaçları şu şekilde sıralamaktadır:

- ✓ Kitap okunmak ve izlenmek için tasarlanır: Bir kitabın rahat bir şekilde okunabilmesi için tipografik ve görsel (illüstrasyon ve fotoğraf) öğelerin yerleşiminin hem entellektüel hem de optik okuma sürecine uygun bir şekilde yerleştirilmesi gerekir.
- ✓ Kitap satılmak için tasarlanır: Kitap okuyucu üzerinde ödünç almaktan çok satın alma etkisi bırakmalıdır. Bu hem okuyucu hem de kitapçı ve kütüphanecilere yönelik bir amaçtır.
- ✓ Kitap açılmak, tutulmak ve taşınmak için tasarlanır: Kitabın sayfaları iki tarafa doğru düz bir şekilde açılmalıdır. Sayfalarda yer alan tüm basılı kısımlar belirli bir açıdan aynı anda izlenebilmelidir.
- ✓ Kitap saklanmak için tasarlanır: Kitaplar okunduktan sonra genellikle bir kütüphane rafına kaldırılır. Bu nedenle, tasarlanan kitabın yüksekliği ve genişliği standart kitap raflarına uygun olmalıdır.

KİTAP KAPAKLARINDA GÖRSEL TASARIM:

Tasarımın temel görevlerinden biri, tasarım gerçekleştirilirken nesne veya bu nesnenin işlevini kapsamak ve korumaktır. Bu bir kitap tasarımı olarak düşünülecek olursa, sayfaların ciltlenerek bir araya getirildiği kapsama ve bir kitap kapağının korunması biçiminde olabilmektedir (Ambrose& Harris, 2016: 11). Kitap kapakları kitapların korunması olmalarının yanı sıra, kitapların ambalajları olarak düşünüldüklerinde sıradışı işlevler ve yaratıcı formlara sahip elverişli elemanlar olmaktadır (Taşçıoğlu, 2013: 75).

Kitap kapağı tasarımları gerçekleştirilirken işlev ve yaratıcılık konusunda çeşitli esneklikler olmasının yanında, bir takım bilgileri taşımaları gerekir. Bunlar kitabı okuyucuya tanıtan ve kitabın kimliğini belirleyen bilgilerdir. Bir kitap kapağı tasarımında, başlık, yazar adı ve yayınevi gibi bilgiler yer almalıdır. Bunların yanı sıra, kitabın kimliğini belirleyen önemli bir unsurda ISBN numarasıdır (International Standart Book Number). Bu aynı zamanda kitabın genetik kodu olarak da tanımlanabilmektedir (Taşçıoğlu, 2013: 86).

Kitap kapağı tasarımları grafik tasarımın alanına girmektedir. Tasarlamak da planlamak anlamına gelmektedir. Tasarım karmaşıklık ve aynılık konusuna düzen getiren bir süreçtir. Düzenli bir tasarım, okuyucu tarafından mesajın daha kolay bir biçimde algılanmasını sağlamaktadır. Tasarım gerçekleştirilirken, kompozisyon alanında bulunan tipografik ve görsel (fotoğraf ve illüstrasyon) unsurlar belirli boşluklar bırakılarak yerleştirilmelidir. Bu elemanların doğru bir şekilde yerleşimi, tasarımı daha güçlü kılmaktadır (İstek, 2005: 55).

Tasarım alanında görsel ve tipografik öğeler arasında hiyerarşik bir düzen oluşturularak her bir öğenin önemi vurgulanabilmektedir. Bu hiyerarşinin sağlanması için gruplama, renk ve benzerlik gibi farklı yöntemler

kullanılmaktadır. Bu yöntemler sayesinde okuyucu tasarımı okuyarak, mesaj veya içeriğe ilişkin bilgi sahibi olabilmektedir (Ambrose& Aono-Billson, 2013: 128). Tasarım öğesinin boyu- kapladığı alan, yoğunluğu, koyu-açık değerleri, görselin kendi doğal dinamiği, renk değerleri tasarımda görsel hiyerarşinin oluşmasındaki faktörlerdir (Tevfik Fikret Uçar, 2004: 163).

ÇOK SATAN KİTAP KAPAKLARININ GÖRSEL TASARIMLARINA İLİŞKİN İÇERİK ANALİZİ ÇALIŞMASI

Çalışmada, çok satan kitapların kapakları görsel tasarım açısından incelenmektedir. Kapak tasarımlarındaki grafik öğelerin kullanımı üzerinde durulmaktadır. Çalışmanın amacı, çok satan kitap kapaklarının görsel tasarım açısından nasıl olduğunu açığa çıkarmaktır. Çalışmanın araştırma soruları şu şekildedir:

- ✓ Çok satan kitap kapağı tasarımlarında tipografi kullanımı nasıldır?
- ✓ Çok satan kitap kapağı tasarımlarında görsel kullanımı nasıldır?
- ✓ Çok satan kitap kapak tasarımlarında ağırlıklı olarak hangi renkler tercih edilmektedir?

Bu araştırmada betimleyici (tanımlayıcı) araştırma yöntemi kullanılmıştır. Kaptan'a (1998: 59) göre betimleme araştırmaları; olay, obje, varlık, kurum ve çeşitli alanların "ne" olduğunu betimlemekte ve açıklamaktadır. Araştırmanın verilerinin elde edilmesinde içerik analizi yöntemi kullanılmaktadır. Araştırmanın amacı ve çerçevesi belirlendikten sonra, araştırmanın örneklemini oluşturan kitaplar saptanmıştır. Ardından örnekleme oluşturacak birimler ve görsel tasarım unsurlarının kategorileri oluşturulmuştur. Son aşamada birimlerin ve kategorilerin sayısal verileri elde edilmiş ve bulgular yorumlanmıştır.

Araştırmanın evrenini; Türkiye'de 2023 yılı çok satan kitaplar oluşturmaktadır. Araştırma kapsamına Türkiye'de hem çevrim içi (online) hem de mağazada satış yapan D&R alınmıştır. Araştırmanın örneklemini, 2023 yılı nisan ayı D&R çok satanlar listesindeki "edebiyat/roman" kategorisinde bulunan 636 kitap oluşturmaktadır (<https://dr.com.tr/CokSatanlar/Kitap>, e.t.: 01.04.2023). Araştırma kapsamında kitapların sadece ön kapakları değerlendirilmiş, sırt ve arka kapak değerlendirme kapsamına alınmamıştır. Çalışmaya, görsel tasarımları açısından birebir aynı özellikleri gösteren kitaplardan yalnızca biri dahil edilmiştir. Tekrar eden kitap kapakları çalışmaya dahil edilmemiştir. Bununla birlikte, kitap kapaklarında yer alan yayınevlerine ait logo/emblemler kurum kimliğinin özelliklerini yansıttığı için araştırma kapsamına alınmamıştır.

Kategorilerin Oluşturulması ve Verilerin Kodlanması

Araştırma kapsamında, 2023 yılı nisan ayı verilerinden elde edilen "D&R Çok Satan" kitapları ele alınmaktadır. Çalışma kapsamında toplam 2832 çok satan kitap arasından, "edebiyat/roman" kategorisinde olan 636 kitap kodlama tablosundaki kategorilere göre incelenmiştir.

Kodlama tablosunu oluşturan kategoriler, araştırmacı tarafından kitap kapağı tasarımını oluşturan grafik öğeler (tipografi, görsel ve renk) doğrultusunda hazırlanmıştır. Tipografi kategorisinde, kitabın kapağında olması gereken bilgiler *başlık ve yazar adı* Taşcıoğlu'ndan (2013: 86) alınmıştır. *Yazı stiline göre* oluşturulan kategori Ketenci&Bilgili'den (2006: 243) alınmıştır. *Harfe göre* oluşturulan kategori Atabey&Karpaz Aktüğü'nden (2020: 78) alınmıştır. *Yazının ağırlığına göre* oluşturulan kategori Atabey'den (2023: 201) alınmıştır. *Görsel* kategorisi Moriarty'e (1987: 550) göre oluşturulmuştur. Son olarak *renk* kategorisi ise, Atabey'den (2018: 112) alınmıştır.

Tablo 1: Kodlama Tablosu

Tipografi	<i>Başlık ve Yazar Adı</i> ¹ <i>Yazı Stiline Göre:</i> Serifli (Tırnaklı) ² Serifsiz (Tırnaksız) El Yazısı Dekoratif	¹ Kategoriler Taşcıoğlu'ndan (2013: 86) alınmıştır. ² Kategoriler Ketenci&Bilgili'den (2006: 243) alınmıştır.
	<i>Harfe Göre:</i> Miniskül (Küçük Harf) ³ Majüskül (Büyük Harf) Miniskül& Majüskül	³ Kategoriler Atabey&Karpataktüğü'dan (2020: 78) alınmıştır.
	<i>Yazının Ağırlığına Göre:</i> Regular (Yarım Siyah) ⁴ Light (Beyaz) Bold (Siyah)	⁴ Kategoriler Atabey'den (2023: 201) alınmıştır.
Görsel	Fotoğraf ⁵ İllüstrasyon Fotoğraf& İllüstrasyon	⁵ Kategoriler Moriarty'den (1987: 550) alınmıştır.
Renk	Sıcak Renk Ağırlıklı ⁶ Soğuk Renk Ağırlıklı Siyah- Beyaz Ağırlıklı Siyah- Beyaz	⁶ Kategoriler Atabey'den (2018: 112) alınmıştır.

Araştırmacı tarafından ilk olarak örnekleme dahil edilecek kitap kapakları belirlenmiştir. Ardından araştırma verileri araştırmacı tarafından kodlama tablosuna göre değerlendirilmiştir. Kodlama tablosu (Tablo 1) araştırmacının literatürdeki çalışmaları incelemesiyle oluşturulmuştur. Verilerin değerlendirilmesi frekans tabloları (frequency tables) ile yapılmıştır. Araştırmada görsel tasarım unsurlarının kullanımını gösteren tablolar frekans ve yüzdeler görünecek biçimde sıralı olarak sunulmaktadır.

BULGULAR

Bu araştırma kapsamında, çok satan kitapların kapakları görsel tasarım açısından; tipografi (kitabın başlığı ve yazar adı), görsel ve renk olarak kategorize edilerek incelenmektedir. Bu üç kategori düzenlenerek, çok satan kitap kapaklarına yönelik olarak alt kategorilere ayrılmıştır. Alt kategoriler şu şekildedir:

- ✓ Tipografi: Yazı stiline göre: Serifli (tırnaklı), serifsiz (tırnaksız), el yazısı ve dekoratif yazı
Harfe göre: Miniskül (küçük harf), majüskül (büyük harf) ve miniskül ve majüskül
Yazının ağırlığına göre: Regular (yarım siyah), light (beyaz) ve bold (siyah)
- ✓ Görsel: Fotoğraf, illüstrasyon, fotoğraf& illüstrasyon ve hiçbirini
- ✓ Renk: Sıcak renk ağırlıklı, soğuk renk ağırlıklı, siyah-beyaz ağırlıklı ve siyah-beyaz

Gerçekleştirilen veri analizi sonucunda çok satan kitapların kapakları görsel tasarımda kitabın başlığı ve yazar adı olarak tipografi (yazı stiline göre) kullanımı açısından; *serifli (tırnaklı)*, *serifsiz (tırnaksız)*, *el yazısı*, *dekoratif* şeklinde kategorize edilmiştir.

Tablo 2: Çok Satan Kitaplarda Tipografi (Yazı Stiline Göre) Kullanımı

Tipografi		Frekans	Yüzde
Başlık	Serifli (Tırnaklı)	226	%35,53
	Serifsiz (Tırnaksız)	251	%39,47
	El Yazısı	62	%9,75
	Dekoratif	97	%15,25
	Toplam	636	%100
Yazar Adı	Serifli (Tırnaklı)	282	%44,34
	Serifsiz (Tırnaksız)	289	%45,44
	El Yazısı	34	%5,35
	Dekoratif	31	%4,87
	Toplam	636	%100

Tipografi kapsamında çok satan kitapların başlıklarında %39,47 serifsiz (tırnaksız), %35,53 serifli (tırnaklı), %15,25 dekoratif ve %9,75 oranında el yazısı kullanıldığı görülmektedir. Yazar adlarında ise; %45,44 serifsiz, %44,34 serifli, %5,35 el yazısı, %4,87 oranında da dekoratif yazı kullanılmaktadır.

Çalışmadan elde edilen veriler doğrultusunda, kitap kapaklarında tipografi kategorisi, kitapların başlık ve yazar adlarında *yazı stiline göre* kullanımı açısından ağırlıklı olarak serifsiz yazı tercih görülmektedir. Brugger'e (2017: 2) göre; serifsiz yazılar dünyada en yaygın olarak kullanılan yazı stilleridir. Yirminci yüzyılın başında başlayan bu

süreç, günümüzde de hala etkisini sürdürmektedir. Bununla birlikte, çok satan kitaplarda başlık ve yazar adlarında serifsiz yazıdan sonra en sık ve yakın bir frekansta serifli yazı yer aldığı sonucuna varılmaktadır. Kitap kapaklarında tipografi kullanımı başlık ve yazar adlarında el yazısı ve dekoratif yazı kullanımında ayrılmaktadır. Başlıklarda serifsiz ve serifli yazı kullanımından sonra, sıklıkla dekoratif yazı ve daha sonra el yazısı kullanılırken, yazar adlarında serifsiz ve serifli yazıdan sonra yaygın olarak el yazısı ve son olarak da dekoratif yazı kullanıldığı görülmektedir.

Veri analizi sonucunda çok satan kitapların kapakları görsel tasarımda kitabın başlığı ve yazar adı olarak tipografi (harfe göre) kullanımı açısından; *miniskül* (küçük harf), *majüskül* (büyük harf) ve *miniskül& majüskül* kullanımı şeklinde kategorize edilmiştir.

Tablo 3: Çok Satan Kitaplarda Tipografi (Harfe Göre) Kullanımı

Tipografi	Frekans	Yüzde	
Başlık	Miniskül (Küçük Harf)	35	%5,5
	Majüskül (Büyük Harf)	414	%65,1
	Miniskül& Majüskül	187	%29,4
	Toplam	636	%100
Yazar Adı	Miniskül (Küçük Harf)	26	%4,1
	Majüskül (Büyük Harf)	505	%79,4
	Miniskül& Majüskül	105	%16,5
	Toplam	636	%100

Kitapların başlıklarında %65,1 majüskül, %29,4 miniskül ve majüskül yazı bir arada, %5,5 oranında ise miniskül yazı yer almaktadır. Yazar adlarında ise, %79,4 majüskül, %16,5 miniskül&majüskül ve %4,1 oranında miniskül yazı kullanılmaktadır.

Çalışma kapsamında, kitaplarda başlık ve yazar adlarında tipografinin *harfe göre* kategorilendirilmesinde en sık majüskül yazı kullanıldığı görülmektedir. Ardından başlık ve yazar adlarında miniskül ve majüskül yazının bir arada kullanıldığı sonucuna varılmaktadır. Çok satan kitap kapaklarında en az sıklıkla miniskül yazı kullanıldığı görülmektedir. İstek'e (2005: 105) göre, başlık ve özel adlarda majüskül (büyük harf) kullanımı okumayı kolaylaştırmaktadır ve tipografi temiz ve açık şekilde görülmektedir.

Yapılan veri analizi sonucunda çok satan kitapların kapakları görsel tasarımda kitabın başlığı ve yazar adı olarak tipografi (yazının ağırlığına göre) kullanımı açısından kullanımı açısından; *regular* (yarım siyah), *light* (beyaz), *bold* (siyah) kullanımı şeklinde kategorize edilmiştir.

Tablo 4: Çok Satan Kitaplarda Tipografi (Yazının Ağırlığına Göre) Kullanımı

Tipografi	Frekans	Yüzde	
Başlık	Regular (Yarım Siyah)	521	%81,92
	Light (Beyaz)	61	%9,59
	Bold (Siyah)	54	%8,49
	Toplam	636	%100
Yazar Adı	Regular (Yarım Siyah)	459	%72,17
	Light (Beyaz)	143	%22,48
	Bold (Siyah)	34	%5,35
	Toplam	636	%100

Kitapların başlıklarında %81,92 oranında regular (yarım siyah), %9,59 light (beyaz) ve %8,49 bold (siyah) yazı kullanılmaktadır. Yazar adlarında ise, %72,17 regular (yarım siyah), %22,48 light (beyaz) ve %5,35 bold (siyah) yazı yer almaktadır.

Çok satan kitapların başlık ve yazar adlarında tipografi açısından *yazının ağırlığına göre* kullanımında en sık regular (yarım siyah) kullanıldığı görülmektedir. Sonrasında her iki türde de ağırlıklı olarak light (beyaz) ve en az bold (siyah) yazı kullanıldığı sonucuna varılmaktadır. Başlık ve yazar adlarında kullanılan regular (yarım siyah) yazının okunabilirliği açısından diğer iki türe göre daha fazla kolaylık sağladığı düşünülmektedir.

Gerçekleştirilen veri analizi sonucunda çok satan kitapların kapakları görsel tasarımda görsel kullanımı açısından; *fotoğraf*, *illüstrasyon*, *fotoğraf& illüstrasyon* ve *hiçbiri* şeklinde kategorize edilmiştir.

Tablo 5: Çok Satan Kitaplarda Görsel Kullanımı

Görsel	Frekans	Yüzde
Fotoğraf	161	%25,31
İllüstrasyon	399	%62,74
Fotoğraf& İllüstrasyon	55	%8,65
Hiçbiri	21	%3,3
Toplam	636	%100

Çok satan kitaplarda %62,74 illüstrasyon, %25,31 fotoğraf, %8,65 fotoğraf& illüstrasyon ve %3,3'ünde hiçbir görsel unsur kullanılmamıştır.

Çalışmadan elde edilen verilere göre, çok satan kitap kapaklarında görsel tasarım açısından en sık kullanılan görsel illüstrasyonlardır. Kapak tasarımlarında illüstrasyonlardan sonra sıklıkla fotoğraflara rastlanmaktadır. Daha sonra fotoğraf ve illüstrasyonun bir arada kullanıldığı kapak tasarımlarına rastlanmaktadır. Son olarak kapak tasarımlarında en az sıklıkta hiçbir görsel unsur kullanılmadığı görülmektedir. Verilere göre, kapaklarda illüstrasyon kullanımının yoğun olduğu sonucuna varılmaktadır. Bu sonuca göre; illüstrasyon kullanımının okuyucu tarafından daha samimi bulunduğu ve böylece kitabı satın almada etkili olduğu düşünülmektedir. Bununla birlikte hiçbir görsel unsur kullanılmadığında kitabın içeriği hakkında etkili bir bilgi verilmediği düşünülmektedir.

Veri analizi sonucunda çok satan kitapların kapakları görsel tasarımda renk kullanımı açısından; *sıcak renk ağırlıklı, soğuk renk ağırlıklı, siyah-beyaz ağırlıklı ve siyah-beyaz* şeklinde kategorize edilmiştir.

Tablo 6: Çok Satan Kitaplarda Renk Kullanımı

Renk	Frekans	Yüzde
Sıcak Renk Ağırlıklı	301	%47,33
Soğuk Renk Ağırlıklı	190	%29,87
Siyah- Beyaz Ağırlıklı	127	%19,97
Siyah- Beyaz	18	%2,83
Toplam	636	%100

Kitapların kapaklarında %47,33 oranında sıcak renk ağırlıklı olarak kullanılırken, %29,87 soğuk renk ağırlıklı olarak, %19,97 siyah-beyazın ağırlıklı olarak kullanıldığı ve %2,83 oranında kitap kapaklarının siyah-beyaz olduğu görülmektedir.

Çalışma bulgularından elde edilen verilere göre, çok satan kitapların kapak tasarımlarının sıklıkla sıcak rengin ağırlıklı olarak kullanıldığı görülmektedir. Kapak tasarımlarında sıcak renkten sonra, ağırlıklı olarak soğuk renkler kullanılmıştır. Bunu siyah-beyaz ağırlıklı renkler ve sadece siyah-beyazın kullanıldığı kapak tasarımları takip etmektedir. Kapak tasarımlarında sıcak renklerin ağırlıklı olarak kullanılmasının kitabın satışını olumlu yönde etkilediği sonucuna varılmaktadır. Schulz'un (2017: 4) görüşü de bunu destekler niteliktedir. Ona göre, çoğunlukla sıcak renkler en fazla ilgi çeken renklerdir.

SONUÇ

Görsel tasarım, bir ürünün diğerleri arasında farklılık yaratması ve öne çıkmasında önemli bir unsurdur. Diğer tüm görsel tasarım ürünleri gibi kitap tasarımlarının da, yaratıcı bir tasarıma sahip olmaları onları farklı kılmaktadır. Bir kitabın önemli bir parçası olan kapak tasarımlarının yaratıcı olmalarının yanı sıra, aynı zamanda kitabın içeriğine ilişkin bilgilendirme de sağlamaları beklenmektedir. Kapak tasarımları gerçekleştirilirken bu iki önemli özellik olan işlevsellik ve yaratıcılık doğrultusunda, grafik öğelerin kullanımı önem taşımaktadır ve merak uyandırmaktadır.

Bu çalışmada yapılan analizler sonucunda, çok satan kitap kapaklarının görsel tasarımları ile ilgili bulgular elde edilmiştir. Çalışmanın bulguları, kategorilerin oluşturulduğu çok satan kitap kapağı tasarımlarında tipografi, görsel ve renk kullanımına ilişkindir. Bu görsel öğeler doğrultusunda bulgulardan elde edilen verilere göre çok satan kitap kapaklarının görsel tasarımlarına ilişkin bir sonuca varılabilmektedir.

Bu çalışma çok satan kitap kapaklarının görsel tasarımına yönelik olan bir çalışmadır. Çalışmada, çok satan kitap kapakları içerik analizi yöntemiyle incelenmektedir. Araştırma, kitap kapaklarında kullanılan grafik öğeler doğrultusunda gerçekleştirilmektedir. Çok satan kitapların "edebiyat/roman" kategorisindeki çalışmaları kapsamina alınmıştır ve grafik öğeler çerçevesinde alt kategoriler belirlenerek araştırma gerçekleştirilmiştir.

Çalışma kapsamında çok satan kitapların roman kategorisindeki 636 kapak tasarımı incelenmiştir. Bu kapak tasarımlarından yazı stiline göre; başlıkta 251, yazar adında 289'unda serifsiz (tırnaksız) yazı kullanıldığı görülmüştür. Harfe göre; başlıkta 414, yazar adında 505 tanesinde majüskül (büyük harf) kullanıldığı görülmüştür. Kapaklarda yazının ağırlığına göre; başlıkta 521, yazar adında 459'unda regular (yarım siyah) kullanılmıştır. Kapak tasarımlarının 399'unda illüstrasyon yer almıştır ve 301 tanesinde ağırlıklı olarak sıcak renkler bulunmaktadır.

Sonuç olarak, bulgulardan elde edilen verilere göre, çok satan kitap kapaklarında daha çok sıcak renk ve illüstrasyonun kullanıldığı sonucuna varılmaktadır. Çalışmadan elde edilen bulgulara göre başlık ve yazar adlarının kullanımında önemli bir farklılık olmadığı görülmektedir. Çok satan kitap kapaklarında serifsiz (tırnaksız), majüskül (büyük harf) ve regular (yarım siyah) yazıların kullanımının okuyucunun daha fazla ilgisini çekebileceği sonucuna varılmaktadır. Book & Schick'e (1998:104) göre, serifsiz (tırnaksız) yazıların başlıklarda kullanımı daha doğru olmaktadır. İstek'e (2005: 104) göre de, serifsiz (tırnaksız) yazıların gövde metinden daha çok başlıklarda kullanılması daha iyi sonuç vermektedir. Serifsiz (tırnaksız) yazılar daha küçük boyutlarda kullanıldıklarında okumayı zorlaştırmaktadırlar, serifli (tırnaklı) yazılar ise aralarında boşluklar oluşturdukları için küçük boyutlu yazılarda okumayı kolaylaştırmaktadır. Bu nedenle kitap içi yazılarda ağırlıklı olarak serifli (tırnaklı) yazılar kullanılırken, başlıklarda ve yazar adlarında serifsiz (tırnaksız) yazı tercih edildiği düşünülmektedir.

KAYNAKÇA

- Ambrose, G. & Aono-Billson, N. (2013) Grafik Tasarımda Dil ve Yaklaşım, (Çev.Taşçıoğlu, M.) İstanbul: Literatür Kitabevi.
- Ambrose, G. & Harris, P. (2012a) Grafik Tasarımın Temelleri, (Çev. Uslu, M.E.), İstanbul: Literatür Kitabevi.
- Ambrose, G. & Harris, P. (2012b) Görsel Baskı Öncesi Hazırlık ve Üretim Sözlüğü, (Çev. Uslu, M.E& Cengiz, C.), İstanbul: Literatür Kitabevi.
- Ambrose, G. & Harris, P. (2016) Grafik Tasarımda Format, (Çev. Siretli, A.), İstanbul: Literatür Kitabevi.
- Atabey, Z. (2018), Görsel Tasarım ve Kültür: Bireyci ve Toplulukçu Kültürel Özelliklerin Dergi Reklamlarındaki Görsel Tasarım Öğelerine Yansımaları, Ege Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, (Doktora Tezi), İzmir.
- Atabey, Z. & Karpat Aktuğlu I. (2020) Kurumsal Kimlikte Logo ve Amblem Tasarımlarının Değişim Süreci: Dünyanın En Değerli Markaları Üzerine Bir İnceleme, Celal Bayar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi, ss. 1-21.
- Atabey, Z. (2023) Dergi Reklamlarında Tipografinin Kullanımı, Sosyal Bilimler Dergisi/ The Journal of Social Sciences, Yıl: 10, Sayı: 62, Şubat 2023, ss.197-208.
- Becer, E. (2002) İletişim ve Grafik Tasarım, 3.Baskı, Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Book, A. C.& Schick, C. D. (1998) Reklamcılıkta Metin ve Taslağın İlkeleri, (Çev.: Dilek Şendil), İstanbul: Yayınevi Yayıncılık.
- Brugger, P. (2017) Peter Brugger ile Tipografi ve Tasarım Üzerine, (F. Meşhur, Röportör), Grafik Sanatlar Üzerine Yazılar: Grafik Tasarımcılar Meslek Kuruluşu, Sayı. 179, ss.1-2.
- Elden, M. (2009) Reklam ve Reklamcılık, Ankara: Say Yayınları.
- Heller, S. & Vienne, V. (2016). Grafik Tasarımı Değiştiren 100 Fikir, (Çev. Bayrak, B.) İstanbul: Literatür Yayınları.
- İstek, R. (2005) Görsel İletişimde Tipografi ve Sayfa Düzeni, İstanbul: Pusula Yayıncılık.
- Kaptan, S. (1998). Bilimsel Araştırma ve İstatistik Teknikleri, 11. Baskı, Ankara: Tekişik Web Ofset Tesisleri.
- Ketenci, H. F. & Bilgili, C. (2006). Yongaların 10000 Yıllık Gizemli Dansı Görsel İletişim ve Grafik Tasarım, İstanbul: Beta Basım.
- Moriarty, S. E., A (1987). Content Analysis of Visuals Used in Print Media Advertising, Journalism Quarterly, Vol. 64, No.1, ss.550-554.
- Schulz, B. (2017) Renk Satar, (Çev. Dağıstanlı, A.), Grafik Sanatlar Üzerine Yazılar: Grafik Tasarımcılar Meslek Kuruluşu, Sayı. 176, ss.1- 4.
- Taşçıoğlu, M. (2013) Bir Görsel İletişim Platformu Olarak Kitap, İstanbul: Yem Yayın
- Uçar, T. F. (2004) Görsel İletişim ve Grafik Tasarım, İstanbul: İnkılap Yayınevi
- Twemlow, A. (2008) Grafik Tasarım Ne İçindir?, (Çev. Özgen, D.) İstanbul: Yem Yayın.
- ....., Türk Dil Kurumu Sözlükleri, <https://sozluk.gov.tr>, e.t.: 09.04.2023.
- ....., D&R Kültür, Sanat ve Eğlence Dünyası, <https://www.dr.com.tr/CokSatanlar/Kitap>, e.t.: 01.04.2023.